

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Altera difficultas expeditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

repugnantia: secundò quia si Deus produceret substantiam Angeli sine ullis potentis, posset nihilominus ejusmodi substantiam alicubi passivè detinere, subindeq; eam qualitate alligante immediatè afficere. Quantum verò ad secundam partem Antecedentis, inde eam inferunt, quod non solum Dæmonis potentia (inquiunt) sed etiam ejus substantia sit ex natura sua absolutissima, & independens omnino à loco & à corpore: hinc enim sequitur majorem illi inferri violentiam, si ex utroque capite corpori & loco alligetur, id est, ex eo quod aliqua qualitas detinens recipiatur immediatè & in ejus substantia, & in potentia, quam si ex uno duntaxat capite id contingat, id est, si sola potentia immediatè recipiat ejusmodi qualitatem.

56 Respondeo negando Antecedens quantum ad utramq; partem. Quoad secundam quidem: quia mediata duntaxat ligatio substantiæ Angeli ad determinatum locum, æquè illius humiliativa est & depressiva, subindeque æquè cruciativa-acligatio immediata, dato quod ista esset possibilis. Quoad primam verò: quia substantia Angeli non potest immediatè detineri ab illa qualitate, sed solum mediante potentiâ, ut in prima probatione demonstratum est. Ad primam autem probationem in contrarium respondetur, implicantiâ, in eo quod asserit, sufficienter à nobis ibidem fuisse allatam. Ad secundâ dico, quod sicut substantia corporea, si æque quantitate à Deo producta, nullibi posset collocari tanquam in loco: ita similiter substantia Angeli, sine potentiis à Deo producta, nullibi posset tanquam in loco passivè detineri.

57 Obijciunt secundò: Independentem ab operationibus Dæmonum debemus in eis constituere alligationem, per quam alicubi ab igne detineantur: Sed talis alligatio sic independens ab operatione, potest immediatè afficere eorum substantiam, ut constat: Ergo de facto sic eam afficit; subindeque qualitas, cujus est effectus formalis, immediatè in ea recipitur. Majorem ex eo dicunt esse evidentem, quod neque in animabus damnatorum existentibus in inferno, neque in eis quæ existunt in purgatorio, sit assignabilis actio transiens, per quam in illis locis aliquem effectum operentur; & tamen non est dubium manere illi ligatas & detentas.

58 Respondeo distinguendo Majorem: Independentem ab operationibus Dæmonum elicitis, debemus constituere in eis alligationem: Esto. Independentem ab operationibus Dæmonum, impeditis propter alligationem potentiârû quæ sunt earum principia, nego Majorem. Cum enim ex una parte detentio in loco nihil aliud sit, ut diximus in prima probatione, quàm impedimentum extensionis sive exitûs extra illum; & cum aliundè non possit Dæmon se extendere, extensione cujus est capax (scilicet virtuali duntaxat) extra locum aliquem, sive exire ab eo, nisi mediante suâ quantitate virtuali (quæ est potentia operativa, & ejus actus) consequens est non posse constitui alligationem aliquam in Dæmonibus independentem à potentiis operativis, aut earum operationibus impeditis. Ad probationem in contrarium dico, quod licet nec in animabus damnatorum, nec in illis quas detinet locus purgatorii, sit assignabilis operatio transiens, per quam de facto aliquid efficiant circa loca illa, potest tamen assignari actio transiens, per quam se extenderent extensione virtuali ex-

tra loca illa, nisi impedirentur ab igne, & à qualitate per ipsum in eis producta, nempe actio productiva effectûs ejusdem speciei, cum aliquo eorum quos producit Angelus, quando movetur de uno loco in alium.

Quæres, quenam ex potentiis Dæmonis sit subjectum immediatè qualitatis ipsam alligantis & captivantis? Respondeo, juxta communem doctrinam Thomistarum, potentiam motivam & executivam in Angelis non distinguendum ab intellectu pratico, qualitatem illam alligativam subjectari in pratico Dæmonis intellectu, qui in ratione potentia motiva & executiva, ita per eam intrinsecè ligatur & coercetur, ut non possit uti suo lumine, suis speciebus, & suâ virtute, eo modo & eâ efficacia quæ requiritur, ut moveat se & alia ad libitum, per actum imperii practici, nisi prout permittitur ab ipso igne, ut magis patebit ex dicendis §. sequenti.

§. IV.

Altera difficultas expeditur.

Dico secundò: Effectus qualitatis Dæmonis alligantis, acerbissimum componunt cruciatum: nullumque aliud in substantiis spiritualibus assignari potest tormenti genus, quod ad pœnam sensûs pertineat.

Antequam prima pars conclusionis probetur, sciendum est, plures in nostra doctrina esse effectus qualitatis Dæmonis alligantis. Primus est, Dæmonem ipsum submittere igni à quo alligandus est, sicut inferiorem superiori: qui effectus, licet non sit formaliter alligatio, quia tamen ex sua natura ad eam ordinatur, & requiritur præsuppositivè, sub ejus nomine comprehenditur. Secundus est alligatio potentiârû: primò in ordine ad ipsas, in eo consistens, quod intellectus Dæmonis non possit intelligere plura quæ vellet ipse Dæmon intelligere; & è contra neceretur, determinetur, & ligetur ad meditationem plurium quæ nolle meditari: secundò in ordine ad locum, in quantum videlicet ita cogitur remanere applicatus uni loco, ut non possit suam virtutem alibi applicare. Ex quo resultat tertius effectus, nempe ipsa incarcerationis, sive detentio in uno loco, eo quæ valde angusto, tanquam in carcere. His positus.

Probatum prima pars conclusionis: Tantus est cruciatus in Dæmonibus, ex illis effectibus resultans, quanta est eorum disconvenientia ad naturam angelicam: Sed hæc disconvenientia est maxima: Ergo & maximus, acerbissimusq; cruciatus ex iis causatus. Major est certa: cum enim causa sive objectum doloris sit malum cognitum, malum autem alicujus sit quod ei disconvenit, quantitas doloris ex qualitate disconvenientia (suppositâ perfectâ cognitione, qualis est angelica) omnino pensari debet. Minor verò facile probatur, explicando in particulari disconvenientias & improprietates dictorum effectuum ad substantias omnino spirituales, quæ sunt eorum subjecta. In primis si celsitudinem naturæ Dæmonum, eorumq; superbiam comparemus cum primo effectû qualitatis eos alligantis (qui est Dæmonem igni submittere, tanquam inferiorem superiori, ut ab eo veluti mancipium tractetur) tantam reperimus disconvenientiam ortam ex illo capite, ut major excogitari nequeat. Ea est enim naturæ Dæmonum dignitas & præstantia, ut ei corporalia omnia jure naturæ subdantur & obsequantur: ea impet-

bia, ut neque Deo ipsi voluerint subijci, nec eum A
 tanquam superiorem venerari: & tamen rebus
 corporeis omnium vilissimis & abjectissimis
 subijciuntur, angusto in loco, veluti in carce-
 re, ab eis detinendi & in perpetuum deprimen-
 di. Habere itaque omnia corpora sibi naturali-
 ter subdita, & tamen infimis corporibus subijci,
 qualis improprio! Nolle humiliari Deo, &
 tamen vilissimæ creaturæ dominium supra se &
 principatum recognoscere, ac subire, quæ dis-
 convenientia!

Non minor est inconvenientia quæ provenit
 ex secundo effectu, nempe ex alligatione poten-
 tiarum, tam in ordine ad se, quam per ordinem
 ad locum. Nam quando aliqua forma est perfe-
 ctior, tantò est actiuior, & tantò actiuior, tan-
 tò maiorem habet inclinationem ad operan-
 dum; unde detentio & alligatione operetur,
 non potest non esse illi maximè disconveni-
 ens: Angeli autem sunt formæ acti-
 vissimæ: Ergo non potest excogitari maior dis-
 convenientia & afflictio, quam impedimentum
 operetur sicut & quando volunt. Item, ut
 dicitur S. Thomas qu. de anima art. 21. *Qualibet*
spiritus substantia, quantum est de sua natura, non
obligata alicui loco, sed transcendit totum ordinem
corporalium: quòd ergo alligetur alicui, & determi-
natur ad aliquem locum per quandam necessitatem, est
contra ejus naturam, & contrarium appetitui natura-
e. Ergo & maximè illi disconveniens ac dolori-
ferum.

Ut hæc magis declarentur, verba Cajetani
 quæ habet tomo 3, opusculorum, in oratione de
 hac materia habita Roma coram Julio II. Sum-
 mo Pontifice, referemus: in illis enim, quæ
 hæcenus diximus, elegantius describuntur, &
 alia superadduntur. Sic ergo loquitur doctissi-
 mus ille Cardinalis: *Definitus igitur non natura,*
sed detentus in loco spiritus, naturalem libertatem
ac dignitatem, quæ nulli subijcitur corpori, quæ omne
corporeis, quæ omni corpori præminet præsidet-
que, infelicitissimus perdidit, & se perdidisse miseris-
time, atque merendo ineffabiliter cruciatur. Afflic-
titur intellectus, quando suæ captivitatis arum-
nam non recognoscere subinde non potest; cumque mul-
ta simul meditari nequeat, ab aliorum omnium qua-
ritatem asserere possent consideratione prohibetur. Er-
ganam quam meditatio pœnæ, pœna non sit, cum liber-
is meditatur solum, nihil adversi sentiens aut me-
morans, at tamen ubi præsens est doloris objectum, ubi
quam vim exercet in meditantem, ubi denique medita-
to ipsa coacta est, nihil acerbius animum quam hujus-
modi consideratio asserere potest. Afflictitur voluntas,
quæ ab omni delectabili depulsa, id ferre compellitur
quod deignatur, respuit, abhorret: quàm maximè
ille Dei iustitiam, cui præcipue invidet: divinam cel-
itudinem magnificari in propria & ea abjectissima
pœna, dolet, gemit, corroditur, Afflictantur denique
activa potentia: siquidem diro igni addicta, nullâ
aut certe modicâ possunt exercitatione sese subjectis
almsvererebus. Quod eo intolerabilius est, quò tanta
via inest, ut commovere nutu singula possent. Acce-
dit ad hæc, quòd jugis perennisque est eis definitus car-
cer, & dolor: ita ut nulla valeat minuire aut mollire
adventus conditio, sed semper uti ab initio acerbissimè
marere oportet: neque enim detrusi spiritus oblivione
meditanti vacare, affectum deponere, se-
si adhortari, facere (ut aiunt) de necessitate virtu-
tem usquequaque valent. Nulla eis clementia aut
træstitio spes; nulla in prætereuntis temporis even-
 Tom. II.

tu expectatio: sed quas luunt pœnas, nunquam ter-
 minandas aut minuendas certissimè sciunt, imò inviti,
 ad maroris culmen, clarè à luce vident.

Secunda pars conclusionis probatur, singulas
 eorum opiniones qui oppositum docuere impu-
 gnando. In primis enim non potest ignis tor-
 quere Dæmones, imprimendo illis suum calorem,
 ut docuit Henricus: tum quia accidens
 corporeum recipi non potest in substantia spiri-
 tuali: tum etiam, quia dato & non concessio
 quod calor ignis recipi posset in substantia vel
 potentia Dæmonis, nihil in ipsa læderet aut cor-
 rumperet, subindeque non esset illi, sicut sub-
 stantiæ corporeæ, causa doloris.

B Non minùs impossibilis est illa alia pœna alligati-
 onis superaddita, quam in Dæmonibus statuunt
 Egidius, Richardus, & Gabriel, dicentes
 eos torqueri per immersionem speciei repræsen-
 tativæ ipsius ignis, tanquam eorum tortoris, vel
 per intellectum suam miseriam, immediatè ab
 igne inferni in eis causatam. Quantum enim ad
 intellectum, cum sit actio vitalis & imma-
 nens, non potest fieri sive procedere à principio
 extrinseco, quale est ignis inferni respectu Dæ-
 monis, sed solum ab intrinseco. Quantum verò
 ad speciem, præterquam quod Dæmon ab initio
 suæ productionis impressas habet ab auctore
 naturæ omnium rerum ad istud universum per-
 tinentium species, subindeque superflua omni-
 no videtur novæ speciei ignis inferni repræsen-
 tativæ impressio: dato & non concessio quod
 daretur talis species, non potest esse Dæmoni
 disconveniens, nisi vel quia ligat & necessitat in-
 tellectum Dæmonis, ut velit nolit intelligat per
 illam, vel quia illi repræsentat ipsum ignem, ut
 objectum horribile & dissonum, ipsum illi pro-
 ponendo tanquam impedimentum & vincu-
 lum à quo detineretur & captivatur: illi autem
 duo effectus non distinguuntur à pœna alligatio-
 nis, sed sub ipsa continentur & comprehendun-
 tur, ut patet ex supra dictis: Ergo &c.

Quoad aliud tormenti genus, consistens, ut
 ait Suarez, in qualitate substantiam Dæmonis
 fœdante & maculante, non minùs fictitium est:
 quia nulla forma est disconveniens suo subjecto,
 subindeque nec ipsi causa doloris & pœnæ, ni-
 si tollendo ab eo aliquod conveniens, vel impe-
 diendo, aggravando, aut retardando aliquam
 ejus inclinationem: non potest autem talis qua-
 litas in doctrina sui Authoris esse disconveni-
 ens primo modo, quia, ut ipse ait, illa nihil destruit
 aut tollit à substantia Dæmonis: neque etiam
 secundo, quandoquidem ex una parte retardatio
 & aggravatio inclinationum Dæmonis sunt
 effectus formales alligationis, ut antea declara-
 vimus; ex alia verò eam docet Suarez & propo-
 nit tanquam omnino distinctam ab alligatione:
 Ergo &c.

Respondet Suarez, qualitatem illam esse dis-
 convenientem naturæ Dæmonis, non ex eo quod
 tollat ab eo aliquid conveniens, vel impediatur,
 aggravet, aut retardet aliquam ejus inclinatio-
 nem, sed quia fœdat, deturpat, & veluti macu-
 lat ejus substantiam.

Sed contra: Non potest intelligi quod aliqua
 qualitas reddat aliquod subjectum difforme,
 nisi aliquid ab eorum moveret: Sed illa qualitas, in
 doctrina sui Authoris, nihil omnino tollit à
 substantia Angeli: Ergo illam fœdare, detur-
 pare, & maculare non potest.

Confirmatur: Fœdari & deturpari est amittere aliquam pulchritudinem: Sed nullam ex qualitate illa quam fingit Suarez potest Angelus amittere pulchritudinem: Ergo per illam non potest Angeli substantia fœdari. Major patet, Minor probatur. Pulchritudo & perfectio naturalis mansit integrâ in Dæmonibus post peccatum; illa enim consistit in integritate substantiæ, perspicacitate intellectûs, & excellentia voluntatis, quæ omnia remanent in Dæmonibus: pulchritudo verò supernaturalis, quæ provenit à gratia sanctificante, & virtutibus infusis, expellitur solum per peccatum ipsis contrarium: unde eâ suere privati Dæmones in secundo instanti in quo peccantur; qualitas verò quam fingit Suarez, fuit illis impressa solum in tertio instanti, in quo damnati sunt, ut ipse fatetur: Ergo &c.

68 Ad do quod, impressio qualitatibus, de honestatis substantiam Angeli, non magis propriè dici potest combustio, quàm alligatio & detentio Dæmonum in igne inferorum ut in carcere: Atqui Suarez qualitatem illam fœdantem substantiam Angeli fingit, ut salvet in rigore sententias Scripturarum & Patrum, quando dicunt ignem inferni urere Dæmones: Ergo qualitas illa inutilis est, & sui Authoris intento non deservit.

69 Non placet etiam illorum sententia, qui dicunt ignem inferni torquere Dæmones & animas separatas, causando in illis dolorem & tristitiam ejusdem rationis cum illa, quam in voluntate patitur anima conjuncta, quando corpus igne comburitur. Nam quidquid sit de animabus saltem respectu Dæmonum evidens est, nullum posse dari objectum, vel idem, vel ejusdem rationis cum objecto, de quo dolet anima corpori unita, propter adustionem vel lationem ipsius corporis: Ergo nec potest dari in illis dolor ejusdem rationis. Consequentia patet: siquidem dolor, & quilibet actus appetitus sequi debet genus & conditionem objecti. Antecedens verò probatur: Objectum illius doloris quem patitur anima in voluntate, dum corpus igne exurit, est illa qualitas sensibilis & dolorifera, quatenus est destructiva compositi, cujus anima pars est, & voluntas inclinatio: Sed talis qualitas non potest reperiri in Angelo; quia Angeli sunt incapaces qualitatis sensibilis, neque sunt partes aliquid compositi physici: Ergo nec in eo reperiri potest objectum ejusdem rationis cum illo de quo dolet anima corpori unita, dum corpus exurit.

70 Confirmatur: Ignis urens, dum anima est in corpore, causat dolorem non modo sensibilem in appetitu corporeo, sed etiam spirituales in voluntate, propter unionem & sympathiam quam anima habet cum corpore, & quia, cum voluntas sit appetitus totius suppositi, habet pro objecto bonum & malum ejusdem totius, sive ad animam sive ad corpus spectet, & de utroque percipit dolorem vel gaudium: Sed talis sympathia non potest esse in Angelo; cum non habeat aliquod corpus sibi naturaliter unitum, sicut anima, & sit essentialiter forma completa & per se subsistens: Ergo nec dolor ejusdem rationis cum illo quem patitur anima corpori unita.

S. V.

Præcipue objectiones solvuntur.

71 Objicitur primò: Scriptura & SS. Patres distinguunt inter hoc quod est, esse in igne vel in inferno, & cruciari ibi ab ipso igne; imò in-

terdum asserunt spiritus ab igne inferni urere, nam sensus ab igne proveniente in Dæmonibus agnoscitur. Consequentia videtur bonæ, Antecedens verò constat ex historia divitis epulens, dicebat se non tantum detineri, sed etiam cruciari in flamma, unde & refrigerium aque postulabat. Hinc Tertullianus, libro de anima cap. 7. Dolet (inquit) apud inferos anima cupulam, & punitur in flamma, & cruciatur in lingua, & de digitis anime feliciore, implorat auxilium toris. Et Gregorius lib. 4. Moral. c. 28. Res corpora incorporea exurit, dum ex igne visibili ardet, ut dolor visibilis, et abitur: ut per ignem corporeum mens incorporea etiam incorporea flammâ crucietur.

Confirmatur ex Augustino 22. de civit. cap. 10. ubi ait: Miris ac ineffabilibus modis spiritus incorporeos panâ corporalis ignis affligi: Sed non affligentur aliter ab igne, quàm concipiendo tristitiam ex eo quod sint illi alligati, non miris & ineffabilibus modis ab eo cruciarentur; facile enim est intelligere, eos divinâ virtute alligati igni, & inde concipere merorem: Ergo præter alligationem, alia pœna sensus ab igne proveniens, in Dæmonibus necessariò admittenda est.

Ad objectionem, concessio Antecedente, nego Consequentiam. Alligatio enim Dæmonum ad ignem inferni, non dicit simplicem solum detentionem & incarcerationem, ut Adversarii autumant, sed etiam plures alios effectus supradictos, qui acerbissimè in Dæmonibus causant dolorem & cruciatum; unde ratione illorum verificantur testimonia Scripturæ & SS. Patrum, qui aliud pœnæ genus in Dæmonibus agnoscunt, præter hoc quod est detineri ab igne.

Ad illud quod additur de ustione, in primis dico, locutiones illas Scripturæ non posse in proprietate sermonis intelligi, sed necessariò esse in sensu metaphorico intelligendas: quia cum ustio sit passio corporea, manifestum est illum non posse in Dæmonibus & animabus separatis reperiri formaliter.

Secundò respondeo quod sicut aqua Baptismi dicitur lavare animam, non quod re ipsa illam attingat & abluat, sed quia ipsa corporalis ablutio eam disponit, & reddit capacem, ut eleveatur ad Deo tanquam instrumentum, ad producendum gratiam in anima pueri, & delendam maculam originalis peccati. Ita pariter in Scriptura ignis inferni dicitur urere Dæmones, non quod re ipsa illos comburat, sed solum quod torqueat ipsos per ipsammet ustionem, quatenus per illam, utpote propriam actionem ignis, modificatur actio principalis agentis, scilicet Dei, per quam modis supra explicatis, acerbissimè cruciantur.

Ad confirmationem dico, quod cum alligationem Dæmonum non possimus satis propriè præteriti statu comprehendere, nonnullaque sint circa eam quæ non ita animum quietant, quamvis præter illam nullum aliud admittatur in Angelis prævaricatoribus tormentum, ad pœnam sensus pertinentem, sufficienter tamen adhuc verificatur doctrina Augustini, asserentis illos miris & ineffabilibus modis ab igne tartareo cruciari. Objicitur secundò: Alligatio Dæmonum non pertinet ad pœnam sensus: Tum quia aliàs cum anima puerorum, qui soli originali peccato obnoxii decesserunt, mœneant in Lybo semper alligata, falsa esset communis Theologorum doctrina, asserentium nullam esse in eis pœnam sensus: